

Kasvatus- ja sivistyslautakunta

 AIKA 23.09.2020 klo 18:00 - 21:00

 PAIKKA Sivistys- ja hyvinvointikeskus, Karlskronabulevardi 8, 07900
 LOVIISA

LÄSNÄ	Hinttaniemi Jonna Hyppölä Laura Bäcklund Marina Hannus Daniel Rosenberg Thomas Sokka-Tuomala Anne Willner Kristian Noroviita Erja	puheenjohtaja varapuheenjohtaja jäsen jäsen jäsen jäsen jäsen M. Vuokon varajäsen	
MUUT	Liljestrand Tom Vauhkonen Jose Hoff Sofia Mårtens Siv Tenhunen Timo	kh:n edustaja nuorisovalt. ed. varh.kasv.pääll. taloussunnittelija vs. sivistys- ja hyvinvointikesk. johtaja	läsnä klo 18.00-19.36 § 68-73
POISSA	Hovi Antti Vuokko Marjo Heijnsbroek-Wirén Mia Kekkonen Jari Kinnunen Kirsi	jäsen jäsen kh:n pj kh:n edustaja sivistys- ja hyvinvointikesk. johtaja	

 ALLEKIRJOITUKSET Puheenjohtaja Sihteeri

 Jonna Hinttaniemi Siv Mårtens

 KÄSITELLYT ASIAT 68 - 78

PÖYTÄKIRJAN TARKASTUS Sähköisesti Loviisassa

 Daniel Hannus Anne Sokka-Tuomala

 PÖYTÄKIRJA YLEI-SESTI NÄHTÄVILLÄ Loviisan kaupungin sähköisellä ilmoitustaululla
 Loviisan kaupungin sähköisellä ilmoitustaululla

Pöytäkirjanotteen
oikeaksi todistaa

Loviisa

Ptk:n tark.

Kasvatus- ja sivistyslautakunta

LUETTELO KÄSITELLYISTÄ ASIOISTA

§		Sivu
68	Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	4
69	Pöytäkirjantarkastajat	5
70	Esityslistan hyväksyminen	6
71	Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista päättäminen	7
72	Loviisan kansalaisopiston tehtäväkokonaisuudet ja toimistosihteerin osa-aikaisen tehtävän täyttö 1.1.2021 alkaen	8
73	Kasvatus- ja sivistyslautakunnan talousarvioehdotus 2021 ja taloussuunnitelma 2022-2023	10
74	Suurkeittiölaitteiden ja -välineiden kilpailutus	14
75	Viranhaltijapäätökset	15
76	Tiedoksi	16
77	Muut asiat	17
78	Kokouksen päättäminen	18

Kasvatus- ja sivistyslautakunta

§ 68

23.09.2020

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

KSL § 68

Päätös: Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus todettiin.

Kasvatus- ja sivistyslautakunta

§ 69

23.09.2020

Pöytäkirjantarkastajat

KSL § 69

Päätös: Pöytäkirjantarkastajiksi valittiin Daniel Hannus ja Anne Sokka-Tuomala.

Kasvatus- ja sivistyslautakunta

§ 70

23.09.2020

Esityslistan hyväksyminen

KSL § 70

Ehdotus: Kokouskutsun mukana jaettu asialista hyväksytään kokouksen esityslistaksi.

Päätös: Lautakunta hyväksyi asialistan kokouksen esityslistaksi.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista päättäminen

KSL § 71

Valmistelija: varhaiskasvatuspäällikkö Sofia Hoff, puh. 044-3493132. Esittelija: vs. sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja Timo Tenhunen, puh. 0440 555 332.

Loviisan kaupungin 1.1.2019 alkaen voimassaolevan kaupunginvaltuuston 12.12.2018 hyväksymän hallintosäännön mukaan "Taloussuunnittelija päättää varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista sivistyslautakunnan vahvistamien perusteiden mukaisesti."(37 § 2)

Hallintosäännön päivitystyö on aloitettu, mutta keväällä 2020 vallinneiden poikkeusolojen ja muiden syiden vuoksi hallintosäännön päivitysasiaa ei vielä ole saatettu asianomaisten toimielinten käsittelyyn.

Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen taloussuunnittelija siirtyy 1.10.2020 alkaen kaupunginkansliakeskuksen alaisuuteen yhdessä muiden taloussuunnittelijoiden kanssa hoitamaan myös muita kaupungin jaettuja tehtäviä.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen päätösvalta on siten syytä jatkossa olla varhaiskasvatuspäälliköllä, koska asiakasmaksupäätöksiä on tehtävä jatkuvasti ja ne on tehtävä ajoissa ennen kuukausilaskutusta.

- Ehdotus:** Kasvatus- ja sivistyslautakunta
- a) hyväksyy, että varhaiskasvatuspäällikkö päättää varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista kasvatus- ja sivistyslautakunnan vahvistamien perusteiden mukaan.
 - b) toteaa, että tämä tulee merkittäväksi hallintosääntöön sen päivittämisen yhteydessä.

Päätös: Päätös ehdotuksen mukaan.

Kasvatus- ja sivistyslautakunta

§ 72

23.09.2020

Loviisan kansalaisopiston tehtäväkokonaisuudet ja toimistosihteerin osa-aikaisen tehtävän täyttö 1.1.2021 alkaen

KSL § 72

Valmistelija: Kansalaisopiston rehtori Merja Sillanpää, puh. 040 663 2840, Valmistelija ja esittelijä: vs. kasvatus- ja sivistyskeskuksen johtaja Timo Tenhunen puh. 0440 555 332.

Kaupunginhallitus päätti 4.11.2019 § 296 seuraavaa:
”Talousarvioehdotuksen mukaisesti kaupunginhallitus varaa itselleen oikeuden päättää toimistosihteerin palkkaamisesta, kun yhdistetyn opiston henkilöstön tehtävänkuvat ovat selvinneet.”

Loviisan kansalaisopiston tehtäväkuvaukset ovat Loviisan kaupungin näkökulmasta laadittuja kuvauksia eri tehtävien roolista ja tehtävien sisältöön ja luonteeseen liittyvistä odotuksista. Tehtävänkuvat on laadittu virka- ja työehtosopimusten sisältöä noudattaen ja tehtävään liittyvien odotusten, ei tehtävää hoitavan yksittäisen henkilön, näkökulmasta.

Tehtävään liittyvät odotukset määritellään sen mukaan, mikä on tehtävän rooli osana laajempaa kokonaisuutta. Tehtäväkuvaukset toimivat siten johtamisen ja viestinnän välineinä henkilöstön suuntaan. Lisäksi ne tarjoavat lähtökohdan suoritusarvioinnille, jossa yksittäisen henkilön työskentelyä ja toimintaa verrataan tehtäväkuvauksessa määriteltyihin tehtäväkokonaisuuden vaatimuksiin.

Työntajan työnjohto-oikeuteen kuuluu oikeus määrätä miten, missä ja milloin työtä tehdään. Virkasuhteeseen ottamisesta päättävä viranomais voi päättää, että virantoimitusvelvollisuutta muutetaan, jos toiminnan uudelleen järjestely tai muu perusteltu syy sitä edellyttää.

Kansalaisopiston tehtävänkuvia on tarkasteltu yhdessä Juko ry:n päluottamusmiehen ja kansalaisopiston rehtorin kanssa elokuussa 2020. Opiston henkilöstöä on kuultu 2.9.2020. Asia saatetaan myös tiedoksi kansalaisopiston johtokunnalle.

Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja hyväksyy tehtäväkuvan välittömän alaisensa eli rehtorin osalta ja rehtori hyväksyy tehtäväkuvat omien alaistensa osalta.

Loviisan kaupungin talous oli vahvasti alijäämäinen sekä vuonna 2018 että viime vuonna (2019) ja siksi Loviisan kaupungin oli tuotannollisista ja taloudellisista syistä laadittava

tasapainottamisohjelma. Tämä tasapainottamisohjelma (KV 9.7.2020 § 62) koskee koko kaupunkia ja se vaikuttaa sekä palvelurakenteisiin, ostopalveluihin että henkilöstömenoihin. Taloustilanne edellyttää muun muassa ensin keskusten sisäisten järjestelyjen erityisen tarkkaa läpikäyntiä ennen kuin uusien työntekijöiden palkkaamista on mahdollista pohtia.

Liite 1: Loviisan kansalaisopiston tehtäväkokonaisuudet

- Ehdotus:** Kasvatus- ja sivistyslautakunta
- a) merkitsee tiedokseen kansalaisopiston tehtäväkuvakokonaisuudet 1.9.2020 ja 1.1.2021 alkaen
 - b) esittää asiaa kaupunginhallitukselle tiedoksi.

Päätös: Päätös ehdotuksen mukaan.

Kasvatus- ja sivistyslautakunta

§ 73

23.09.2020

Kasvatus- ja sivistyslautakunnan talousarvioehdotus 2021 ja taloussuunnitelma 2022-2023

KSL § 73

Valmistelijat: varhaiskasvatuspäällikkö Sofia Hoff puh. 044 349 3132, koulutuspäällikkö Timo Tenhunen puh. 0440 555 332 ja taloussuunnittelija Siv Mårtens puh. 040 568 5526

Loviisan kaupunginhallitus on 8.6.2020 § 141 hyväksynyt talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen laatimisoikeuden vuosille 2021 - 2023. Tavoiteasetanta perustuu joulukuussa 2016 hyväksytyyn kaupungin strategiaan. Taloussuunnitelmakauden tavoitteeksi asetetaan pysyvien rakenteellisten, tuottavuutta parantavien ja kustannuksia alentavien ratkaisujen löytäminen siten, että Loviisan kaupungin talous on jatkossa terveellä pohjalla ja tasapainoinen.

Tasapainon saavuttamiseksi kaupunki aloitti tasapainottamisohjelman laatimisen ja yhteistoimintaneuvottelut keväällä 2020. Taloudelliseksi tavoitteeksi oli asetettu kolmen miljoonan euron kustannussäästöt vuositasolle verrattuna vuoden 2019 tilinpäätöksen kustannustasoon.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 9.7.2020 § 62 talouden tasapainottamisohjelman Loviisan kaupungissa 2020-2022 sisältäen yhteistoimintamenettelyn seurauksena tulevat henkilöstövaikutukset. Tasapainottamisohjelma käsitti myös lomautuksia. Noin 3/8 kaupungin työntekijöistä lomautetaan kahdeksi viikoksi syksyllä 2020 ja toiset noin 3/8 kahdeksi viikoksi keväällä. Koska tasapainottamisohjelmassa ehdotettu tulos ei vastannut pysyville säästöille määrättyä tavoitetta valtuusto edellytti vielä 20 henkilötyövuoden henkilöstösäästöjä jakautuen keskusten välille niiden koon mukaisesti. Näistä säästöistä on tällä hetkellä meneillään yhteistoimintaneuvottelut.

Kasvatus- ja sivistyslautakunnan talousarvioehdotuksessa on huomioitu hyväksytyyn tasapainottamisohjelman säästötoimenpiteet mutta ei lomautusten vaikutusta eikä käynnissä olevien yhteistoimintaneuvottelujen kohteena olevat henkilöstösäästöt. Lomautusten täytäntöönpano on vielä kesken. Luvuissa on huomioitu myös 1.8.2020 toteutuneiden palveluverkkomuutokset.

Talousarvioehdotus sisältää ainoastaan ulkoiset erät. Sisäiset erät budjetoidaan keskitetysti. Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen talousarvioraami ylittyy tulojen osalta 4 334 eurolla, menot alittuvat 39 560 eurolla ja raamin nettoalitus on siten 43 894 euroa. Raami on keskuskohtainen eikä sitä ole jaettu

keskuksen sisällä lautakunnille. Todettakoon, että kahden koulurakennushankkeen budjetoidut leasingkustannukset ovat yhteensä noin 800 000 euroa. Määräraha sisältyy kasvatus- ja sivistyslautakunnan vastuualueiden talousarvioehdotukseen.

Kasvatus- ja sivistyslautakunnan vastuualueiden talousarvioehdotus

Kasvatus- ja sivistyslautakunnan vastuualueet ovat: Hallinto ja kehittäminen, Varhaiskasvatus, Koulutus sekä Vapaa sivistystyö.

Kasvatus- ja sivistyslautakunnan vastuualueiden yhteenlaskettu talousarvioehdotus on:

	Tp 2019	Ta 2020	Tae 2021	Erotus Ta -20 ja Tae -21
Tulot, €	2 950 122	2 558 142	2 418 334	-139 808
Menot, €	-27 017 273	-28 057 752	-27 405 793	651 959
Toimintakate, €	-24 067 151	-25 499 610	-24 987 459	512 151

Kasvatus- ja sivistyslautakunnan vuoden 2021 talousarvioehdotuksen merkittävimmät muutokset verrattuna vuoden 2020 talousarvioon on lueteltu alla.

- Lasten kotihoidontuen kuntalisä poistuu 1.1.2021.
- Oppilaskuljetusten keskimääräiset €/km -hinnat laskivat uuden kilpailutuksen myötä.
- Oppivelvollisuusiän nostaminen. Muuots koskee keväällä 2021 9. vuosiluokan päättäneitä oppilaita. Muutos on huomioitu lukiokustannuksissa; kirjat, kuljetukset ja tietokoneet.
- Sopimuksenmukaiset palkankorotukset.
- Tasapainottamisohjelman ja 1.8.2020 toteutuneiden palveluverkkomuutosten henkilöstövaikutukset.
- Henkilöstön lomautusten takia varhaiskasvatuksen ja koulutuksen tasa-arvo- ja COVID 19 -avustuksia joudutaan maksamaan takaisin. Osa avutuksella rahoitettavista toimenpiteistä on kuitenkin jatkettava kevätlukukaudella kaupungin omalla kustannuksella oppilaiden avuntarpeesta johtuen.

Taloussuunnitelmavuodet 2021 - 2023

Suunnitelmavuosissa on huomioitu valtuuston hyväksymän tasapainottamisohjelman vaikutukset, oppivelvollisuusiän nostamisen tuomat taloudelliset vaikutukset sekä Lapinjärven suomenkielististä yläkoululaisista maksetut kotikuntakorvaukset täysmääräisenä.

Investoinnit

Kasvatus ja sivistyslautakunnan suurin investointihanke 2021 on Harjurinteen koulun vanhan osan peruskorjaamisen loppuunvienti.

Investointisuunnitelmassa on myös huomioitu uusi päiväkotihanke vuosille 2022-2024. Hanke alkaa laatimalla hankesuunnitelma. Suunnitelmassa otetaan kantaa päiväkodin sijoituspaikkaan ja kokoon. Määräraha riittää yhden päiväkodin rakentamiseen.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstösuunnitelman lähtökohtana ovat täytetyt virat ja tehtävät henkilötövuosina ilmoitettuna. Koulujen, lukioiden ja vapaan sivistystyön henkilöstö on ilmoitettu lukuvuosittain, koska näiden henkilöstömuutokset tapahtuvat pääosin 1.8. alkaen. Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen täytettyjen tehtävien ja virkojen määrä vähenee vuoteen 2020 verrattuna 18,2 htv:llä ja verrattuna vuoteen 2019 34,3 htv:lla.

Henkilöstömuutosten perustelut näkyvät henkilöstösuunnitelman alaviitteissä. Kun alaviite on merkitty tähdellä (*) siihen sisältyy tasapainottamisohjelmaan kuuluvia henkilöstömuutoksia.

Liitteet:

2. kasvatus- ja sivistyslautakunnan talousarvioehdotus
3. kasvatus- ja sivistyslautakunnan vastualueiden henkilöstösuunnitelma
4. sivistys- ja hyvinvointikeskuksen investointisuunnitelma

Oheismateriaalia

- Yksityiskohtaisempi talousarvion valmisteluraportti

Esittelijä: vs sivistys- ja hyvinvointijohtaja Timo Tenhunen,
puh. 0440 555 332

- Ehdotus:** Kasvatus- ja sivistyslautakunta hyväksyy
- talousarvioehdotuksen 2021 ja taloussuunnitelman 2022 – 2023 liitteen mukaisesti
 - henkilöstösuunnitelman liitteen mukaisesti
 - kasvatus- ja sivistyslautakunnan hankkeet liitteenä olevan investointisuunnitelman mukaisesti.

Käsittely

Lautakunta hyväksyi teknisenä korjauksena sivistys- ja hyvinvointikeskuksen investointisuunnitelman loppusummien korjaukset.

Lautakunta piti tauon klo 19.36-19.46.

Nuorisovaltuutettu Jose Vauhkonen poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 19.36.

Päätös: Päätös ehdotuksen mukaan. Lisäksi lautakunta päätti yksimielisesti tuoda esille huolensa tasapainottamisohjelman tuomista negatiivisista vaikutuksista lasten ja nuorten hyvinvoinnille. Lomautuksia pitää välttää.

Kasvatus- ja sivistyslautakunta

§ 74

23.09.2020

Suurkeittiölaitteiden ja -välineiden kilpailutus

KSL § 74

Valmistelija: ruokapalvelupäällikkö Annika Kuusimurto, puh. 0440 555 257, esittelijä: vs sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja Timo Tenhunen, puh. 0440 555 332

Loviisan kaupunginhallitus päätti 14.11.2016, että Loviisan kaupunki liittyy KuntaPro Oy:n (nykyinen Sarastia Oy) kilpailuttamaan suurkeittiökoneiden, -laitteiden, -astioiden ja -välineiden puitesopimukseen. Nykyinen sopimus on voimassa 1.1.2017–31.12.2020.

Loviisan kaupungin ruokapalvelu huolehtii siitä, että kaupungin kaikissa keittiöissä on riittävästi toimivia koneita, laitteita, astioita ja välineitä. Keittiöt ovat kunnostettu vuosina 2017 ja 2018. Keittiöiden uushankintatarvetta on haasteellista ennakoida etukäteen, sillä koneet, laitteet, astiat ja välineet kuluvat ja rikkoutuvat ennalta arvaamattomasti. Ruokapalvelupäällikkö on vuosittain varannut 50 000 euroa kalustohankintoihin.

Sarastia Oy valmistelee uuden suurkeittiökoneiden, -laitteiden, -astioiden ja -välineiden yhteishankintasopimuksen kilpailuttamista. Nykyinen sopimuskausi päättyy 31.12.2020. Uuden sopimuksen sisältö on suunniteltu vastaamaan nykyistä puitesopimusta. Sopimuskauden pituudeksi on alustavasti suunniteltu 4 vuotta. Uusi sopimus astuu voimaan 1.1.2021.

Ehdotus: Kasvatus- ja sivistyslautakunta päättää, että Loviisan kaupunki liittyy Sarastia Oy:n valmisteilla olevaan suurkeittiökoneiden, -laitteiden, -astioiden ja välineiden kilpailutukseen ja sitoutuu näin jatkossakin tilaamaan ruokapalvelun ja tarvittaessa Loviisan kaupungin muiden yksiköiden käyttöön laitteita ja astioita Sarastia Oy:n kilpailutuksen perusteella.

Pykälä tarkistetaan välittömästi.

Päätös: Päätös ehdotuksen mukaan.

Pykälä tarkastettiin välittömästi.

Kasvatus- ja sivistyslautakunta

§ 75

23.09.2020

Viranhaltijapäätökset

KSL § 75

Valmistelija ja esittelijä vs. sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja Timo Tenhunen, puh 0440 555 332

Seuraavat viranhaltijat ovat lähettäneet päätösluettelonsa päätöksistään:

Koulutuspäällikkö

-hankintapäätös § 1-5

-henkilöstöpäätös § 119, 122-123

Varhaiskasvatuspäällikkö

-henkilöstöpäätös 44-46

Liite 5: viranhaltijapäätökset

Ehdotus: Kasvatus- ja sivistyslautakunta merkitsee päätökset tiedoksi ja ilmoittaa, ettei se kuntalain 92 §:n nojalla käytä otto-oikeuttaan.

Päätös: Päätös ehdotuksen mukaan.

Kasvatus- ja sivistyslautakunta

§ 76

23.09.2020

Tiedoksi

KSL § 76

Käsittely

Tiedoksi ilmoitettiin seuraavat asiat:

- Ajankohtaista sisäilmasta
- Lomautukset

Päätös: Kasvatus- ja sivistyslautakunta merkitsi asiat ja viranhaltijoiden selostus tiedoksi.

Kasvatus- ja sivistyslautakunta

§ 77

23.09.2020

Muut asiat

KSL § 77

Päätös: Ei ollut muita asioita.

Kasvatus- ja sivistyslautakunta

§ 78

23.09.2020

Kokouksen päättäminen

KSL § 78

Päätös: Puheenjohtaja lopetti kokouksen klo 21.00.

OIKAISUVAATIMUSOHJEET JA VALITUSOSOITUS

Muutoksenhakukiellot

Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä kuntalain 91 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa:

§ 68, 69, 70, 72, 73, 75, 76, 77, 78

Seuraavista päätöksistä ei voi hakea muutosta valittamalla, koska niistä voidaan tehdä kuntalain 89 §:n 1 momentin mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus:

§ 71, 74

Muun lainsäädännön mukaan seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla:

§

Oikaisuvaatimusohjeet

Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen:

§ 71, 74

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen ja se on tekijän allekirjoitettava.

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimus on osoitettava:

Loviisan kaupungin kasvatus- ja sivistyslautakunnalle
PL 77 / Karlskronabulevardi 8
07901 LOVIISA

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Yksityiskohtainen oikaisuvaatimusohje liitetään pöytäkirjanotteeseen.

Valitusosoitus

Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Hallinto-oikeudessa valituksen käsittelystä perittävä oikeudenkäyntimaksu on 250 euroa. Mikäli hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, oikeudenkäyntimaksua ei peritä. Maksua ei myöskään peritä eräissä asiaryhmissä eikä mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireillepanija ja maksu on valituskirjelmakohtainen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksin myös asianosainen sekä kunnan jäsen:

Kunnallisvalitus:

§

Valitusaika 30 päivää tiedoksisäännästä.

Valitusviranomainen:

Helsingin hallinto-oikeus, Ratapihantie 9, PL 120, 00521 Helsinki

Hallintovalitus:

§

Valitusaika 30 päivää tiedoksisäännästä.

Valitusviranomainen:

Helsingin hallinto-oikeus, Ratapihantie 9, PL 120, 00521 Helsinki

Valituskirjelmässä on ilmoitettava:

- valittajan nimi, asuinkunta, postiosoite ja puhelinnumero
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä osin päätöksestä valitetaan ja muutos, joka siihen vaaditaan
- muutosvaatimuksen perusteet.

Valituskirjelmä on valittajan tai valituskirjelmän muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut valituskirjelmän, siinä on mainittava myös laatijan nimi, asuinkunta, postiosoite ja puhelinnumero.

Valituskirjelmään on liitettävä:

- päätös, johon muutosta haetaan, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta

Ptk:n tark.

- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimustensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä.

Yksityiskohtainen valitusosoitus liitetään pöytäkirjanotteeseen.